

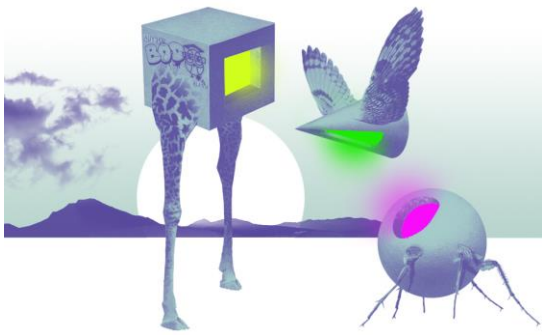

II. FELADATLAP

CSAPAT NEVE: _____	
IRÁNYÍTÓ TANÁR:	
CSAPATTAGOK:	1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ:

2024. február 9.

BÖLCS DIÁKOK

14. ORSZÁGOS SZINTŰ VETÉLKEDŐ

KÉPZELET ÉS VALÓSÁG

www.bod.comunitas.ro

FELADATSOR

ELŐSZÓ,

AMELY UTÓSZÓNAK IS OLVASHATÓ

Kérdezzétek Konstantinápolyban: ki ismeri Zétát?

Mindenki azt mondja:

- Én is.

És némelyek hozzáteszik:

- Könyvtárosa ő a császárnak, és barátja a jeles Priszkosznak. Bölcs és becsületes ember. A szíve arany.

Hát én volnék az a Zéta. S bizony mondom: nem ismer engem senki. Igaz, hogy könyvtárosa vagyok a császárnak, és hogy Priszkosz szeret engem, de bölcs ember nem vagyok. A becsületesem se folt nélkül való. És hát emberszeretetről szólhat-e az olyan, aki ölt?

Öltem. Embert öltem, nem is egyet: százat. Loptam is, csaltam is. Mindezt megírtam ebben a könyvemben, mintha gyónnék. A bölcsességemet is megítélhetik ebből, vagyis a bolondságomat, amelynél nagyobb ember még nem követett el ezen a világon.

Azután mondják meg majd ők is, hogy ismertek-e engem. Dehogyan ismertek! Az állatok ismerik egymást, az ember nem. Még Dzsidszia sem ismer engem, pedig feleségem és őrzőangyalom, s nyitva előtte fiókom és szívem egyaránt. De azért nem ismer. Az embernek csak az arca ismerhető, de az arca nem ő. Ő az arca mögött van. Láthatatlan.

Egy leány tanított erre engem.

- Gondolkodtam azon, amit mondtál - kezdte a gazda -, hát a rómaiaknál furcsa az a szokás, hogy tanítót állítanak a gyerekek mellé.

Illedelem szerint igennel vagy nemmel kellett volna felelnem, de mit illedelemkedjek én az ilyen barbárnak, aki lóhúst eszik, és elzsebeli a szegény rabnak az erszénykékjét?

- Az ember csak neveléssel válik emberré - feleltem a tekintetemet fölemelve -, a két fiúcska eszesnek látszik.

- De hát mi az isten fekete csudájára taníttassuk őket?

- Először is a betűkre, uram. A betű a kulcsa a szellemi kincstárnak.

- „Szellemi kincstár?” Mi az a „szellemi kincstár”?

- A lélek gazdagsága, uram. Sok ezer ember gondolata, tudása, okossága vagy emléke, ami mind meg van gyűjtve a könyvekben, az évek sok elmúlt százai óta.

- Hát olvasásra tanítanád őket?

- Írásra és olvasásra, ha parancsolod, uram.

- Bolond vagy, te legény! Hát nem látod, hogy én gazdag ember vagyok? Annyi írődeákot fogadok, amennyit akarok. Hát minek tudjak én írni vagy a fiam?

Hogy ezt bosszúsan és igazának bizonyosságával mondta, nem mertem ellenkezni.

- Hát akkor matematikára.

- Mi az isten fekete csudája az?

- A számolás tudománya, uram.

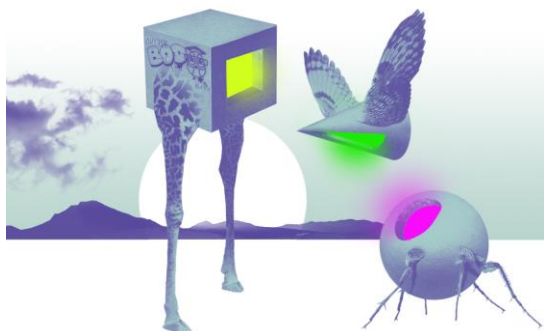
- Hát az mire való? Én sose olvastam meg a barmaimat, mégis meglátom, ha lovam vagy tehenem hiányzik. Az aprójószág hol több, hol kevesebb. Mit számolgassuk? Arra való a kulcsár: tartsa észben, az! Hát még mit tanítanál?

- Geográfiát, históriát, filozófiát... - rebegtem aggodalmasan -, mindent, amit parancsolsz, uram.

- Ne beszélj énvelem görögül. Hunul beszélj.

- A geográfia a földnek ismerete, uram. Okos embernek jó ismernie az országokat, hegyeket, vizeket; hol milyen nép lakik? milyenek a városok? merre vannak bányák, püspökségek, hegyi átjárók, várak? hol milyen ipar dívik s más efféle.

- Ez már jó tudomány - bölintott elgondolkodva -, de ez se való gyerekeknek. Ez csak királynak való. A király oda viszi a népét, ahova ő akarja. A fő az, hogy a nép füves helyen legyen, folyóvíz mellett. Hát még mi tudományt ajánlasz?

BÖLCS DIÁKOK

14. ORSZÁGOS SZINTŰ VETÉLKEDŐ

KÉPZELET ÉS VALÓSÁG

www.bod.comunitas.ro

- A históriát, vagyis történelmet. Az arról szól, uram, hogy akik előttünk éltek, miféle emberek voltak, kik voltak a királyaik és vezérek. Miféle küzdelmekkel éltek? hogy erősödtek? hogy gyöngültek? hogy okosodtak a maguk szerencsétlenségein?

Csáth a fejét rázta.

- Ez a regösök dolga - mondotta - meg a hegedősöké. A fiaim nem szorultak arra, hogy tanulják ezt. Ha éppen effélék hallgatására van kedvök, hívatnak regöst, hegedöst: elmondatják. Hát még?

Már elfűtött a meleg.

- A filozófia, vagyis a bölcsesség tudománya - mondtam búsan -, a hét görög bölcs élete és tanításai. Különösen Arisztotelész, Epiktétosz, Plató és Szokratész...

Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember

<https://mek.oszk.hu/00600/00662/00662.pdf>

1. Zéta kapcsolata a hunokkal úgy kezdődött, hogy elkísérte volt gazdáját, Priszkoszt követségbe Atillához, a hunok fejedelméhez. A hasonló utak során a tanult emberek szívesen vezettek útinaplót, melybe nemcsak az utazás eseményeit jegyezték le, hanem az idegen országok földrajzi és az ott élő népek kulturális jellegzetességeit is. Írjatok ti is útinaplót egy háromnapos képzeletbeli külföldi utazásról (az úticél, valamint az utazás célja szabadon választhatók) 250-300 szavas terjedelemben. **6 pont**

2. Az alábbi anagrammák egy-egy, a regényben található, személynevet rejtenek. Melyek ezek a nevek, és hogyan kapcsolódnak a regényhez? **10 pont**

SZÁGILVI

ŐKEME

LABI

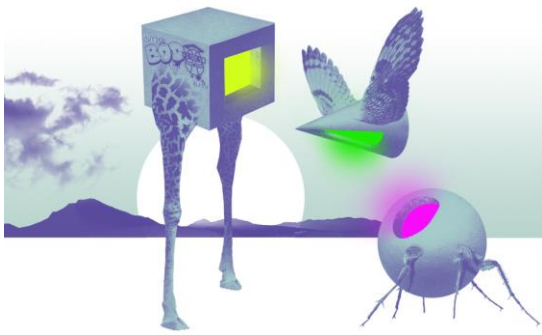
OKNÁSZ

LÓDIKI

3. PESTIS

Orleánt elhagyva a hun seregeknek nem csak a területeiket védelmező népekkel kellett megküzdeniük, hanem a sebesen terjedő pestissel is. Manapság már sokkal többet tudunk erről a betegségről, amely a történelem során többször is megtizedelte az emberiséget. Töltsétek ki a szőlőszemeket az alábbi ábrán úgy, hogy minden kérdést egy szóval válaszoljatok meg!

10 pont

BÖLCS DIÁKOK

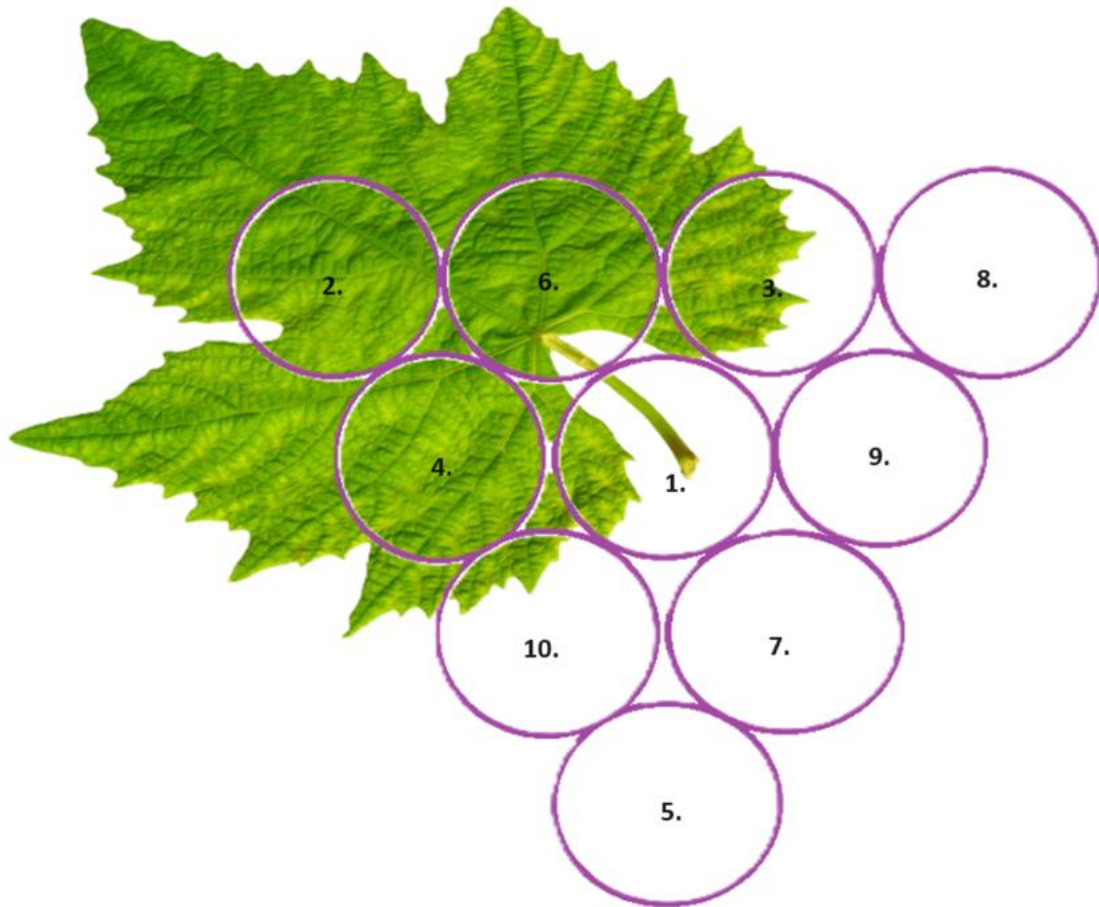
14. ORSZÁGOS SZINTŰ VETÉLKEDŐ

KÉPZELET ÉS VALÓSÁG

www.bod.comunitas.ro

1. A pestis kórokozója
2. A pestis régi magyar neve
3. A bolhák által terjesztett pestis
4. Emlős állatrend, melybe a pestis fő terjesztői tartoznak
5. A pestis azon formája, amikor a kórokozók a véráramban terjednek szét
6. Ilyen módon terjed a tüdőpestis
7. A pestis ellen bevált, legjobb védekezési mód
8. Gáz, mely felvételének zavara okozza a bőr sötét elszíneződését
9. Ilyen fegyvernek számít a pestis
10. Novelláskötet, mely megörökíti Firenze lakosságának pusztulását a pestisjárványban

4. BÖLCS DIÁKOK

- a. Gárdonyi bölcsei valóban a hét görög gondolkodó csoportjába tartoznak?

1 pont

b. Nevezetek meg hét görög bölcsét, és idézzétek azoknak egy-egy bölcsességét!

7 pont

5. „- (...) *Hát még mit tanítanál?*

- *Geográfiát, históriát, filozófiát... - rebegtem aggodalmasan -, mindent, amit parancsolsz, uram.*”

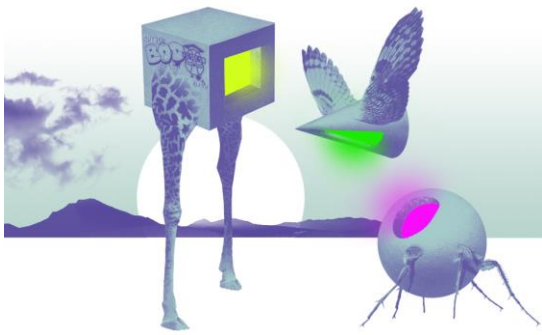
a. Latin kifejezéssel élve, mit tanulnátok, hogyha a jelenlegi tanmenet a következő tudományokat és művészeteket írná elő: nyelvten, retorika, dialektika, csillagászat, számtan, mértan, zene? Hogyan csoportosíthatók ezek a tudományok, és milyen (szintén latin) elnevezéssel jelölték őket? **3 pont**

b. Milyen, a jelenlegi tanmenetből hiányzó, tantárgyakat vezetnétek be a modern kori iskolai oktatásba? Nevezetek meg kettőt, és indokoljátok a választásotokat egy-egy mondatban. **3 pont**

6. „*A geográfia a földnek ismerete, uram. Okos embernek jó ismernie az országokat, hegyeket, vizeket; hol milyen nép lakik? milyenek a városok? merre vannak bányák, püspökségek, hegyi átjárók, várak? hol milyen ipar dívik s más efféle.*”

a. Jelöljétek be az alábbi térképen két-két jelenkori püspökséget, várat és folyót (azok magyar elnevezéseit) a régi Pannónia területén. **6 pont**

b. Az alábbi vaktérképen jelöljétek be 1-1 lelőhelyét 4 különböző ásványkincsnek, amelyet egykor bányásztak, vagy amelynek jelenleg is folyik a bányászata. **4 pont**

BÖLCS DIÁKOK

14. ORSZÁGOS SZINTŰ VETÉLKEDŐ

KÉPZELET ÉS VALÓSÁG

www.bod.comunitas.ro

Pannonia in the 1st century

BÖLCS DIÁKOK

14. ORSZÁGOS SZINTŰ VETÉLKEDŐ

KÉPZELET ÉS VALÓSÁG

www.bod.comunitas.ro

7. „- Hát az mire való? Én sose olvastam meg a barmaimat, mégis meglátom, ha lovam vagy tehenem hiányzik. Az aprójószág hol több, hol kevesebb. Mit számolgassuk? Arra való a kulcsár: tartsa észben, az!”

a. Kik a kulcsárok? Adjátok meg a szónak legalább két értelmét. **2 pont**

b. Ajándék lónak ne nézd a fogát! – tartja a közmondás, hiszen a fogak alapján elég pontosan meg lehet állapítani a lovak életkorát. Írd le legtovább 3 mondatban, hogyan lehet megállapítani egy ló életkorát a fogai alapján. **3 pont**

8. Nyelvismeret

a. Mi a hun megfelelője az *írnok* és *olasz* fogalmaknak a regény alapján? **2 pont**

b. Fordítsátok le a következő mondatot latinra, és írjátok ki azt a szót, amely kapcsolódik a lovakhoz!
„Atilla vagyok, Isten ostora!” **2 pont**

9. „- Bolond vagy, te legény! Hát nem látod, hogy én gazdag ember vagyok? Annyi íródeákot fogadok, amennyit akarok. Hát minek tudjak én írni vagy a fiam?”

Atilla „íródeákja” vagy. Írj egy 10 soros A5-ös formátumú levelet Atilla nevében Valentinianusz császárnak, amelyben értesíted, hogy két hónap múlva meglátogatod őt Ravenna városában! Használj minél régebbi papírt vagy papiruszt, kék tintát, tollat, és a szöveget írd kalligrafikus írással! A megírt levelet postázd **legkésőbb február 1-ig a következő címre:**

Fundatia Comunitas (Majoros Csilla)

Str. Republicii Nr. 60, Cluj-Napoca

400489

5 pont

10. Atilla hadat üzent a Római Birodalomnak, és táborba szólítja a hadakat. Udvarába különböző vándornépek érkeznek. Válasszatok ki egyet e népek közül, készítsétek el ruházatukat és fegyverzetüket csoportotok minden tagjának, majd egy maximum 3 perces Youtube kisfilmben mutassátok be ezeket!

A kisfilm linkjét töltsétek fel a feladat megoldásához.

10 pont

11. „Kérdezzétek Konstantinápolyban: ki ismeri Zétát?”

3 pont

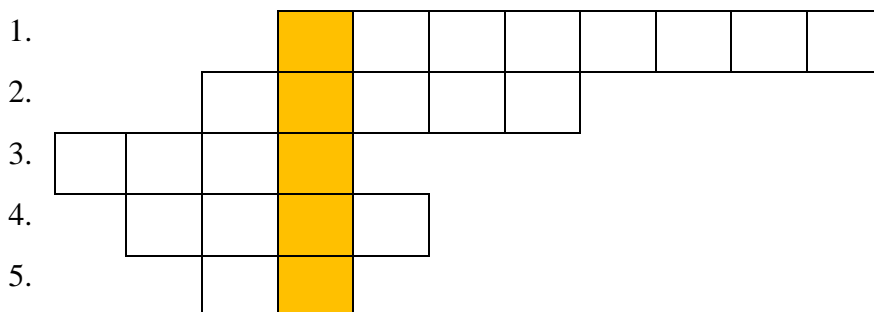
- Mit jelent a „Zéta” szó, és mi a számértéke?
- Mit jelent a Konstantinápoly név?
- Mi Konstantinápoly mai neve, és mikor lett ez a hivatalos neve?

12. „Igaz, hogy könyvtárosa vagyok a császárnak...”

7 pont

a. Töltsétek ki az alábbi keresztrejtvényt!

- Egyenlő nagyságú kartonlapok összessége adatok nyilvántartására és rendszerezésére. Ilyen rendszert használtak régebb a könyvtárakban.
- A könyvek „ruhája”, lehet papír-, kemény-, dísz- stb.
- 13 jegyű (2007 előtt 10 jegyű) azonosítószám, könyvek és egyéb monografikus jellegű művek nyilvántartására szolgáló nemzetközi szabványos számrendszerhez tartozó kód.
- A papírgyártásban használják a papír víztaszítóságának elérése céljából.
- A papír mértékegysége.

- Mi a neve a függőlegesen megtalált tárgy gyűjtésére és raktározására alkalmas intézmények közül a legrégebbtől máig működőnek? Hol található ez az intézmény?

13. Jelöljétek be a lottószelvényre a hat nyerőszámot! A számok megfejtésében az alábbi kijelentések segíségekre szolgálnak. A megfejtések betűinek száma megegyezik a nyerőszámokkal!

6 pont

BÖLCSDIÁKOK

14. ORSZÁGOS SZINTŰ VETÉLKEDŐ

KÉPZELET ÉS VALÓSÁG

www.bod.comunitas.ro

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	

- A szellemi kincstár kulcsa.
- Az író szerint elődjaink életét feltáró tudomány.
- Igavonó állatok.
- Középkori énekmondók.
- Ilyen nyelven kéri Csáth, hogy beszéljen vele Zéta.
- Bölcsesség tudománya, az író szerint.

A feladatok megoldásait minden csapat saját adatlapjára kell feltöltsse a <http://bod.comunitas.ro> címre. Amennyiben a rendszer ezt valamilyen okból kifolyólag nem engedélyezné, kérjük emailben jelezni a bolcsdiak@comunitas.ro címen.

A FELADATLAP BEKÜLDÉSÉÉRT HIVATALBÓL JÁR 10 PONT.